בְּעֶזְרַת ה׳ יִתְבָּרַךְ

דַּרְכֵי אִישׁ

גִּלָּיוֹן שְׁבוּעִי מִמִּשְׁנָתוֹ הַטְּהוֹרָה שֶׁל כ״ק מו״ר
הָרַהַ״צ **רַבִּי יִצְחָק שְׁמוּאֵל אַהֲרֹן לֶעזֶער** שְׁלִיטָ״א
יוֹצֵא לָאוֹר עַל יְדֵי חֲסִידֵי בְּרֶסְלֶב, יַבְנְאֵל עִיר בְּרֶסְלֶב – עִיר הַשִּׂמְחָה

גְּלָיוֹן רמ״ח | פָּרָשַׁת תַּזְרִיעַ־מְצוֹרָע תשפ״ו

יַשְׁרוּת־לֵב

בֶּן־חוֹרִין אֲמַתִּי׳

* * *

פַּעַם שָׁאַל אֶחָד מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ אֶת מו״ר שְׁלִיטָ״א בְּבֵאוּר דִּבְרֵי הַגְּמָרָא (תַּעֲנִית טו.): **׳אָמַר רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק, אַף אֲנִי אוֹמֵר, לֹא הַכֹּל לְאוֹרָה וְלֹא הַכֹּל לְשִׂמְחָה. צַדִּיקִים לְאוֹרָה, וְיִשָּׁרִים לְשִׂמְחָה. צַדִּיקִים לְאוֹרָה, דִּכְתִיב: ׳אוֹר זָרֻעַ לַצַּדִּיק׳, וְלִישָׁרִים שִׂמְחָה דִּכְתִיב: ׳וּלְיִשְׁרֵי לֵב שִׂמְחָה״; וּפְרֵשׁ רַשִׁ״י: ׳יְשָׁרִים לְשִׂמְחָה, דְּיִשָּׁרִים עֲדִיפֵי מִצַּדִּיקִים׳; וְלִכְאוֹרָה יֵשׁ לְהָבִין, מִי אֵלּוּ הַ״יְשָׁרִים״ שֶׁזּוֹכִים לְשִׂמְחָה וּמִי אֵלּוּ הַ״צַּדִּיקִים״ שֶׁזּוֹכִים לְאוֹרָה? וּמַה פֵּשֶׁר ׳יְשָׁרִים עֲדִיפֵי מִצַּדִּיקִים׳, וְכִי צַדִּיקִים אֵינָם יְשָׁרִים?**

מו״ר שְׁלִיטָ״א בֵּאֵר זֹאת בְּבֵאוּר נוֹרָא וְנִפְלָא מְאֹד, וְהוּא לְמוּד חַי לְעוּבְדָא וּלְמַעֲשֶׂה לְכָל אָדָם בַּאֲשֶׁר הוּא:

הִנֵּה עִנְיַן ׳צַּדִּיקִים׳ סוֹבֵב עַל כָּל יְהוּדִי, כִּי כָּל יְהוּדִי נִקְרָא ״צַּדִּיק״, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה ס, כא): **״וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים״, וְכִלְשׁוֹן רַבֵּנוּ זַ״ל** (לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן, חֵלֶק א, סִימָן כג): **׳כָּל יִשְׂרָאֵל עַל־יְדֵי שֶׁהֵם נִמּוֹלִים עַל־כֵּן כֻּלָּם נִקְרָאִים צַדִּיקִים׳; וְאַף שֶׁיֵּשׁ לוֹ יֵצֶר־הָרָע, וּמְנַסֶּה תָּדִיר לְהַכְשִׁילוֹ וּלְטַמְאוֹתוֹ חַס וְשָׁלוֹם, אֵין זֶה מֵסִיר מֵעָלָיו אֶת הַכִּנּוּי ״צַדִּיק״, כִּי אַדְרַבָּה! ׳צַדִּיק׳ נִקְרָא דַּוְקָא עַל־שֵׁם הָעִנְיָן הַזֶּה, כִּי הַמִּלָּה ׳צַדִּיק׳ הִיא מִשֹּׁרֶשׁ ׳צֶדֶק׳ וְ׳הִצְטַדְּקוּת׳, כִּי ׳צַדִּיק׳ הוּא כָּל יְהוּדִי הַזּוֹכֶה לְהִתְגַּבֵּר עַל הַנִּסְיוֹנוֹת שֶׁהַיֵּצֶר־הָרָע מַעֲמִידוֹ בָּהֶם, וּ׳מַצְדִּיק׳ אֶת מַעֲשָׂיו הַטּוֹבִים, וּבְכָךְ לוֹחֵם נֶגֶד טֻמְאַת הַסִּטְרָא־אָחֳרָא; זֶהוּ הַכִּנּוּי ׳צַדִּיק׳ הַשַּׁיָּךְ לְכָל בַּר־יִשְׂרָאֵל.**

[וּבִפְנִימִיּוּת הָעִנְיָן יֵשׁ לוֹמַר, דְּהִנֵּה הַמִּלָּה ׳צַדִּיק׳ רְמוּזָה בָּאוֹת צ׳, שֶׁרִגִּילָה לְהֵאָמֵר ׳צַדִּי״ק׳, אַךְ בְּעֶצֶם הִיא נִקְרֵאת ׳צַדִּ״י׳ (כְּדַאִיתָא בִּגְמָרָא, שַׁבָּת קד.), וְהוּא עוֹלֶה כַּמִּסְפָּר פַּעֲמַיִם בֵּ״ן (104), אֵלּוּ נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל קְדוֹשִׁים הַנִּקְרָאִים ״בָּנִים״ לַמָּקוֹם, וּבֵין שֶׁעוֹשִׂים רְצוֹנוֹ שֶׁל מָקוֹם וּבֵין שֶׁאֵין עוֹשִׂים - נִקְרָאִים ״בָּנִים״ (קִדּוּשִׁין לו.), הֵינוּ ׳צַדִּיקִים׳, וְדו״ק].

וְזֶה פֵּרוּשׁ: ״אוֹר זָרֻעַ לַצַּדִּיק״ - הָ׳אוֹר׳ הוּא ׳זָרֻעַ׳ וּמוּכָן ׳לַצַּדִּיק׳, שֶׁהוּא כָּל יְהוּדִי הַזּוֹכֶה לְהִתְגַּבֵּר נֶגֶד יִצְרוֹ הָרָע וּלְנַצְּחוֹ, אַף שֶׁמְּנַסֶּה בְּכָל פַּעַם לְהַפִּילוֹ וּלְהַכְשִׁילוֹ, וְעַל־יְדֵי־זֶה נִקְרָא ׳צַדִּיק׳, שֶׁשּׁוֹמֵר עַל עַצְמוֹ בִּקְדֻשָּׁה, וְהוֹלֵךְ בְּ׳צֶדֶק׳ חֻקֵּי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, וְעַל־יְדֵי־זֶה זוֹכֶה לְ׳אוֹר׳ בְּחַיָּיו [כִּי ׳צַדִּיק׳ הוּא בְּחִינַת אוֹר, כִּי אֵין טוֹב אֶלָּא אוֹר, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית א, ד) **״וַיַּרְא אֱלֹקִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב״, וְאֵין טוֹב אֶלָּא צַדִּיק, שֶׁנֶּאֱמַר** (יְשַׁעְיָה ג, י) **״אִמְרוּ צַדִּיק כִּי טוֹב״].**

בְּרַם, לְאוֹ בְּכָל פַּעַם זוֹכֶה הָאָדָם לְגָבֹר וּלְנַצֵּחַ אֶת הַיֵּצֶר־הָרָע, וּפְעָמִים שֶׁנּוֹפֵל בְּרִשְׁתּוֹ הַטְּמֵאָה, וַאֲזַי הוֹלֵךְ וְאוֹזֵל מִמֶּנּוּ הָאוֹר הַנַּ״ל, וְעַל־כֵּן ״אוֹר זָרֻעַ לַצַּדִּיק״ רָאשֵׁי־תֵבוֹת ״אֲזַל״ [פֵּרוּשׁוֹ ׳הָלַךְ׳ בִּלְשׁוֹן אֲרָמִית], כִּי הָ׳אוֹר׳ הוּא ׳זָרֻעַ׳ וּמוּכָן ׳לַצַּדִּיק׳ הַזּוֹכֶה לְהִתְגַּבֵּר עַל יִצְרוֹ, וְאִם לֹא זָכָה לְהִתְגַּבֵּר - ׳אֲזַל׳ הָאוֹר וְחָלַף מִמֶּנּוּ.

וּמַהִי אֵפוֹא תַּקָּנָתוֹ? שֶׁיַּעֲשֶׂה תְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה, כִּי מַעֲלַת הַתְּשׁוּבָה אִי־אֶפְשָׁר לְתָאֵר וּלְשַׁעֵר כְּלָל, וּ׳גְּדוֹלָה תְּשׁוּבָה שֶׁמַּגַּעַת עַד כִּסֵּא הַכָּבוֹד׳ (יוֹמָא פו.), **וְכַלְשׁוֹן הַנּוֹרָאָה שֶׁל הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ** (מִשְׁפָּטִים, דַּף קו.): **׳לֵית מִלָּה בְּעָלְמָא, וְלֵית מַפְתְּחָא בְּעָלְמָא, דְּלָא תָּבַר הַהוּא דְּתָב בִּתְיוּבְתָּא, וְלֵית**

מַאן דְּקַיְּימָא קַמֵּי דְּתִיּוּבְתָּא׳ [אֵין דָּבָר בָּעוֹלָם וְאֵין פֶּתַח הֵיכָל בָּעוֹלָם שֶׁאֵינוֹ שׁוֹבֵר זֶה שֶׁשָּׁב בִּתְשׁוּבָה, וְאֵין מִי שֶׁעוֹמֵד וּמַעֲבִיב בִּפְנֵי בַּעַל־תְּשׁוּבָה לָשׁוּב]; וְעַל־יְדֵי הַתְּשׁוּבָה שֶׁעוֹשֶׂה, זוֹכֶה לְנִצָּחוֹן מוּל הַיֵּצֶר־הָרָע, כִּי כֹּחַ הַתְּשׁוּבָה קוֹרְעוֹ לְגַמְרֵי.

וְעַל־כֵּן סוֹפֵי־תֵּבוֹת ״אוֹר׳ זָרַע׳ לַצַּדִּיק״ הֵם קָר״ע, בְּבְחִינַת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ מִשֵּׁם מ״ב: קָר״ע שָׂטָ״ן, הַיּוֹצֵא מֵרָאשֵׁי־תֵּבוֹת הַמִּלִּים ״ק׳בֵּל ר׳נַּת עַ׳מְּךָ שַׂ׳גְּבֵנוּ טַ׳הֲרֵנוּ נ׳וֹרָא״, שֶׁאָדָם זוֹכֶה לִפְתֹּחַ פִּיו בְּרִנָּה וּתְפִלָּה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְשׁוֹאֵל וּמִתְחַנֵּן שֶׁיִּזְכֶּה לְהִטָּהֵר לְגַמְרֵי מִטֻּמְאַת הַסָּמֶ״ךְ־מֵ״ם, שֶׁזּוֹ עִקַּר הַתְּשׁוּבָה - דְּבוּרִים קְדוֹשִׁים, וּכְהַכְרָזַת הַנָּבִיא הוֹשֵׁעַ (הוֹשֵׁעַ יד, ג) ״קְחוּ עִמָּכֶם דְּבָרִים׳ וְשׁוּבוּ אֶל ה״׳; וּבְכֹחַ דִּבּוּרָיו הַקְּדוֹשִׁים - קוֹרֵעַ אֶת טֻמְאַת הַשָּׂטָן וְזוֹכֶה לִתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה, וְאַף אִם בִּתְחִלָּה הָאוֹר ׳אֲזַל׳ מִמֶּנּוּ [שֶׁזֶּה ״רָאשֵׁי״ הַתֵּבוֹת שֶׁל ״א׳וֹר זָ׳רַע לַ׳צַּדִּיק״, שֶׁמּוֹרֶה עַל ׳הַתְּחָלָה׳], אִם בְּסוֹפוֹ יַעֲשֶׂה תְּשׁוּבָה - יִזְכֶּה לְקָרֵעַ אֶת הַשָּׂטָן לְגַמְרֵי [שֶׁזֶּהוּ ״סוֹפֵי״ הַתֵּבוֹת שֶׁל ״אוֹר׳ זָרַע׳ לַצַּדִּיק״, שֶׁמְּלַמֵּד עַל סוֹף הָעִנְיָן, שֶׁעָשָׂה תְּשׁוּבָה].

וְהִנֵּה כָּאָמוּר, זוֹהִי דַּרְגָּתוֹ שֶׁל כָּל יְהוּדִי בַּאֲשֶׁר הוּא, שֶׁמְּכֻנֶּה בְּשֵׁם ׳צַּדִּיק׳, וּכְשֶׁזּוֹכֶה לְהִתְגַּבֵּר עַל יִצְרוֹ - זוֹכֶה לְחַיִּים מְאִירִים, וְגַם כְּשֶׁלֹּא זָכָה לְצַיֵּת לְהַיֵּצֶר־טוֹב, אִם עוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה - שָׁב וְחוֹזֵר אֵלָיו הָאוֹר, וְזֶה פֵּרוּשׁ ״אוֹר זָרַע לַצַּדִּיק״.

וְעַל־יְדֵי שֶׁאָדָם חָזָק בְּדַעְתּוֹ מְאֹד, וְזָכָה וְהִתְגַּבֵּר שׁוּב וְשׁוּב עַל יִצְרוֹ הָרָע, וּפָנָה אֵלָיו עָרְפּוֹ, וְלֹא אָבָה לְצַיֵּת לוֹ כְּלָל וּכְלָל, וְאַף אִם הַיֵּצֶר־הָרָע הִתְגַּבֵּר עָלָיו - הוּא לֹא קִבֵּל אֶת טֻמְאָתוֹ כְּלָל וּכְלָל (בְּאוֹר הָעִנְיָן בְּהַרְחָבָה עַיֵּן בְּסֵפֶר ׳דַּרְכֵי אִישׁ׳, חֵלֶק א, עֵרֶךְ ׳אֵינוֹ מְקַבֵּל טֻמְאָה׳), עַל־יְדֵי־זֶה יִזְכֶּה שֶׁיִּתְקַיֵּם בּוֹ סִיּוּם הַפָּסוּק: ״וּלְיִשְׁרֵי לֵב שִׂמְחָה״, שֶׁהִיא כְּבָר דַּרְגָּה גְּבוֹהָה מִזּוֹ, וְעוֹסֶקֶת בְּאָדָם שֶׁכְּבָר דַּרְכּוֹ יְשָׁרָה לְפָנָיו, וְהוּא בֶּן־חוֹרִין אֲמִתִּי מִן הַיֵּצֶר־הָרָע, שֶׁזֶּהוּ ״יִשְׁרֵי לֵב״ - שֶׁזּוֹכֶה לְיַ׳שְׁרוּת־לֵב׳, וְהַיֵּצֶר־הָרָע כְּבָר לֹא יָכוֹל לְהַפִּילוֹ וּלְהַכְשִׁילוֹ כְּלָל וּכְלָל.

וְאָדָם שֶׁזּוֹכֶה לָזֶה - לוֹ הַשִּׂמְחָה הָאֲמִתִּית, וְעַל־כֵּן ״וּלְיִשְׁרֵי לֵב - שִׂמְחָה״, הַזּוֹכֶה לְיַ׳שְׁרוּת־לֵב׳ כְּזֹאת - יֵשׁ לוֹ שִׂמְחָה אֲמִתִּית בְּחַיָּיו, כִּי מִן עֶבֶד הַמְשֻׁעְבָּד לְטֻמְאַת הַסָּמֶ״ךְ־מֵ״ם - הוּא זוֹכֶה לִהְיוֹת בֶּן־חוֹרִין אֲמִתִּי, בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים קט, כב): ״וְ׳לִבִּי׳ חָלַל בְּקִרְבִּי״, וְזוֹכֶה שֶׁחַיָּיו חַיִּים טוֹבִים הֵם, וְהָרֶמֶז בְּסוֹפֵי־תֵּבוֹת ״וּלְיִשְׁרֵי׳ לֵב׳ שִׂמְחָה״׳, שֶׁעוֹלִים כְּמִסְפַּר **טו״ב**, כִּי אָדָם שֶׁהִתְגַּבֵּר כָּל־כָּךְ עַל הַיֵּצֶר־הָרָע, וְלֹא נָפַל בְּדַעְתּוֹ כְּלָל וּכְלָל, חַס וְשָׁלוֹם, אֶלָּא נִלְחָם בּוֹ שׁוּב וְשׁוּב, עַד שֶׁזָּכָה שֶׁכְּבָר הַיֵּצֶר־הָרָע לֹא יוּכַל לְהַפִּילוֹ וּלְהַכְשִׁילוֹ, אֵין **טוֹב** יוֹתֵר גָּדוֹל מִזֶּה, וְהוּא הוּא הַזּוֹכֶה אֶל הַ**טּוֹב** הָאֲמִתִּי, וְנִמְתָּקִין מֵעָלָיו כָּל הַדִּינִים, שֶׁזֶּהוּ ״וּ׳לְיִשְׁרֵי לֵ׳ב שִׂ׳מְחָה״ רָאשֵׁי־תֵּבוֹת שָׁלֵ״ו, שֶׁהוּא בְּגִימַטְרִיָּא ג׳ פְּעָמִים שְׁמוֹת הָוָי״ה־אֱלֹקִי״ם (הֵינוּ שֵׁם אֱלֹקִי״ם - 86, וְשֵׁם הָוָי״ה - 26, יַחְדָּיו עוֹלֶה מִסְפָּר קי״ב, קי״ב כְּפוּל שָׁלֹשׁ עוֹלֶה שֶׁל״ו), הַיְנוּ הַמְתָּקַת הַדִּינִים, בְּחִינַת (אִיּוֹב טז, יב) ״שָׁלֵו הָיִיתִי וַיְפַרְפְּרֵנִי״ (עַיֵּן לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א, סִימָן מו).

וּמֵעַתָּה אָתֵי שַׁפִּיר פֵּרוּשׁ דִּבְרֵי הַגְּמָרָא הַנַּ״ל, שֶׁהַצַּדִּיקִים - אֵלּוּ נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל קְדוֹשִׁים - אָכֵן זוֹכִים לְאוֹרָה, בִּבְחִינַת ״**אוֹר זָרַע לַצַּדִּיק**״ - ׳**אוֹר**׳ שֶׁהוּא ׳**זֶרַע**׳ וּמוֹכָן ׳לַצַּדִּיק׳ שֶׁזָּכָה לְהִתְגַּבֵּר עַל יִצְרוֹ הָרָע, וְאַף אִם נָפַל - זָכָה לִתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה, אֲבָל יֶשְׁנָהּ דַּרְגָּה גְּבוֹהָה מִזּוֹ - ׳**יְשָׁרִים**׳, שֶׁהֵם אֵלּוּ שֶׁזּוֹכִים לְ׳יַ׳שְׁרוּת־לֵב׳, וְהֵם **יְשָׁרִים** בְּדַרְכָּם, וְלִבָּם קָדוֹשׁ הוּא, וּבְוַדַּאי ׳**יְדִישָׁרִים עֲדִיפֵי מִצַּדִּיקִים**׳, כִּי הֵם כְּבָר זָכוּ לְהַגִּיעַ אֶל הַשִּׂמְחָה הַשְּׁלֵמָה וְהַחַיִּים הַטּוֹבִים, שֶׁאֵינָם מְשֻׁעְבָּדִים אֶל הָרָע כְּלָל וּכְלָל, וּמִשְׁתּוֹקְקִים רַק אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ, וּבְוַדַּאי שֶׁאֵין לְמַעְלָה מִדַּרְגָּה זוֹ; אַשְׁרֵי הַזּוֹכֶה לָזֶה!

וְהִנֵּה כַּעֲבוֹר כַּמָּה שָׁנִים מֵאֲמִירַת שִׂיחָה זוֹ, שָׁאַל אֶחָד מֵאַנְשֵׁי־שְׁלוֹמֵנוּ אֶת מוֹ״ר שְׁלִיטָ״א, מַהוּ פְּשָׁרוֹ שֶׁל הַפָּסוּק הַבָּא מִיָּד אַחַר הַפָּסוּק הַזֶּה ״**אוֹר זָרַע לַצַּדִּיק וּלְיִשְׁרֵי לֵב שִׂמְחָה**״ - ״**שִׂמְחוּ צַדִּיקִים בַּה׳ וְהוֹדוּ לְזֵכֶר קָדְשׁוֹ**״, שֶׁלְּכאוֹרָה אִם רַק לְ״יִשְׁרֵי לֵב שִׂמְחָה״, הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת כָּתוּב ״שִׂמְחוּ **יְשָׁרִים** בַּה׳״, וּמַדּוּעַ כָּאן שַׁיָּיךְ אֶת עִנְיָן ה׳שִׂמְחָה׳ לַ׳צַּדִּיקִים׳?

עָנָה וְאָמַר מוֹ״ר שְׁלִיטָ״א, שֶׁהַפָּסוּק הַזֶּה מַגִּיעַ בְּתוֹר חִזּוּק לְאוֹתָם אֵלֶּה שֶׁעֲדַיִן לֹא זָכוּ לְהַגִּיעַ לְדַרְגַּת ׳יִשְׁרֵי לֵב׳ - שֶׁזּוֹכִים לְיַ׳שְׁרוּת־לֵב נֶגֶד הַיֵּצֶר־הָרָע, בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים קיט, ז) ״אוֹדְךָ בְיֹשֶׁר לֵבָב״, שֶׁגַּם הֵם לֹא יִפְלוּ לְעַצְבוּת, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי ׳עַצְבוּת הִיא סִטְרָא־אָחֳרָא, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שׂוֹנֵא אוֹתָהּ׳ (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן מח), רַק יִתְחַזְּקוּ תָּמִיד בְּשִׂמְחָה, וְזֶה פֵּרוּשׁ סְמִיכוּת הַפְּסוּקִים: ״**אוֹר זָרַע לַצַּדִּיק וּלְיִשְׁרֵי לֵב שִׂמְחָה**״ - אָמְנָם הַצַּדִּיקִים זוֹכִים לְאוֹר, וְאֵלּוּ שֶׁיֵּשׁ לָהֶם ׳יַ׳שְׁרוּת־לֵב׳ זוֹכִים לְשִׂמְחָה, אֲבָל מִיָּד מַמְשִׁיךְ הַפָּסוּק וְאוֹמֵר: ״**שִׂמְחוּ צַדִּיקִים בַּה׳**״ - גַּם אַתֶּם תִּתְחַזְּקוּ מְאֹד לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה, ״**וְהוֹדוּ לְזֵכֶר קָדְשׁוֹ**״ - תִּהְיוּ חֲזָקִים בְּשִׁיר וְשֶׁבַח לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְסוֹף־כָּל־סוֹף גַּם אַתֶּם תִּזְכּוּ לְהַגִּיעַ לְ׳יַ׳שְׁרוּת־לֵב׳, וּלְהִתְגַּבֵּר לְגַמְרֵי נֶגֶד כָּל הָרָע, וְעוֹלָמְכֶם תִּרְאוּ בְּחַיֵּיכֶם, אָמֵן וְאָמֵן!